

Eneste vej til højere afregning er via lavere udbud

LDM har gennem lang tid argumenteret for lavere udbud af mælk, nu er der tal på, hvor meget det betyder for prisen

Ved Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter

Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter har gennem lang tid argumenteret for en EU-baseret kriseregulering, der tilpasser udbuddet, så det er i balance med efterspørgslen ved en omkostningsdækkende pris.

Og LDM er nået langt i argumentationen. Fra at mejeriet for blot halvandet år siden skreg på mere mælk, SEGES Kvæg argumenterede for en mia. kg mere mælk fra danske producenter, og Landbrug og Fødevarer jubede over kvoteudfasningen, er vi nu nået til en situation, hvor alle parter erkender, at afregningsprisen ikke stiger, før udbuddet kommer ned.

LDM har købt beregninger ved den hollandske analysevirksomhed Voorbergen Consult, som belyser effekten af en lavere mælkeproduktion i Europa. Inden vi når til tallene, skal forudsætningerne lige på plads.

Lokalt forbrug er uden betydning

Helt præcist er det den mængde mælk, der er til rådighed for eksport, der presser markedet. Det vil ikke betyde noget for prisen, at Danmark øger produktionen med en halv eller en hel mia. kg, hvis bare forbruget i Danmark eller rettere i EU øges tilsvarende. EU udgør et samlet hjemmemarked. Problemet opstår, når den øgede produktion skal afsættes på verdensmarkedet, og især GDT-børsen har stor direkte indflydelse på prissætningen. Som det fremgår i faktaboksen, er det kun omkring én procent af verdens mælkeproduktion, der omsættes via GDT.

Årsagen er, at GDT omsætter den mængde, der hverken forbruges lokalt eller handles direkte over landegrænser mellem en sælger og køber. GDT afdisponerer i vid udstrækning den mængde mælkebaserede varer, som er til overs, når alle direkte handler er foretaget.

Indien er blandt verdens absolut største mælkeproducenter med en produktion på 120-130 mia. kg, men de spiser det hele selv og påvirker således ikke det internationale marked.

EU er skurken lige nu

Over en tredjedel af verdenshandlen kommer fra EU, knap en tredjedel fra New Zealand, omkring en sjettedel fra USA og resten fra mindre eksportører. I New Zealand falder produktionen svagt for tiden, og forudsat, at det indenlandske forbrug er nogenlunde konstant, er overskuddet til eksport altså faldende.

Der er forskellige tal fra USA, der peger i hver sin retning, men samlet set er eksporten stort set konstant, måske lidt stigende, måske

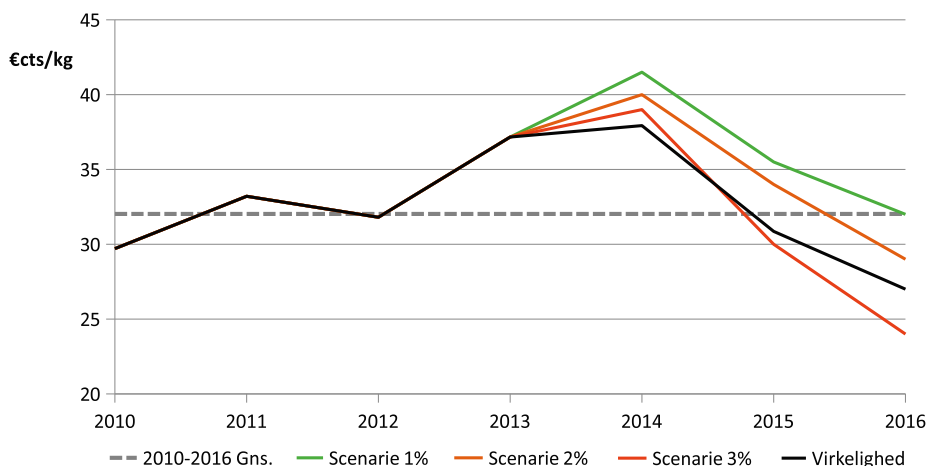
FAKTA

- om produktion og marked

- Årlig verdensproduktion 760 mia. kg
- Indien 120-130 mia. kg til lokale markeder
- EU's produktion 155 mia. kg
- Tyskland godt 30 mia. kg, Frankrig knap 30 mia. kg
- Danmark 5,2 mia. kg, Holland 13 mia. kg.
- Verdenshandlen er ca. 60 mia. kg (8 pct.)
- Godt 1/3 fra EU, knap 1/3 fra NZ, ca. 1/6 fra USA
- GDT ca. 10 mia. kg, heraf 8 mia. kg fra New Zealand

lidt faldende, afhængigt af hvilken kilde man spørger.

EU buldrer derimod fremad med en produktionsstigning på cirka en mia. kg per måned i forhold til produktionen i 2014. Samtidig er forbruget i EU svagt faldende, og EU's eksport til Rusland på 3-4 mia. kg årligt er væk. Det giver en stigning i eksporterbart overskud på i alt cirka 15 mia. kg på årsbasis. Dermed er der behov for kraftigt stigende eksport. For tiden er der ikke efterspørgsel efter varerne, og det betyder, at lagrene i Europa stiger voldsomt.

Den sorte linje er den virkelige udvikling frem til 2015 og den forventede udvikling i 2016.

Den øverste grønne linje er en beregning af udviklingen, hvis den årlige produktionsstigning i EU havde været på 1 pct. i 2014-2016 (scenarie 1).

Tilsvarende illustrerer den orange kurve udviklingen ved en årlig produktionsstigning på 2 pct. i EU (scenarie 2).

Den nederste røde kurve svarer til 3 pct. årlig stigning (scenarie 3).

Det antages, at der ligger to til tre mia. kg på lager for tiden i form af intervenserede produkter samt støttet og ikke-støttet oplagring.

Tre scenarier

Produktionsstigningerne i EU har været på henholdsvis 4,2 pct. og 2,3 pct. i 2014 og 2015, og Voorbergen Consult antager, at produktionen vil stige 1,3 pct. i 2016, hvilket resulterer i en gennemsnitlig stigning på 2,6 pct.

Beregningerne fra analysevirksomheden afdækker udviklingen i tre scenarier med gennemsnitlige årlige stigninger på en, to og tre pct. i de pågældende år. Den tilhørende udvikling i gennemsnitlig afregningspris i EU er beregnet for de tre scenarier og fremgår af figuren.

Fjern 3 mia. kg, og prisen stiger 15 øre

Set i bagklogskabens klare lys ville det have været en fordel, hvis den samlede stigning i EU's mælkeproduktion kun havde været på en procent årligt, som er Voorbergens scenarie 1. Så ville afregningsprisen have været cirka 32 cent eller knap 2,40 kr.

Ved en årlig stigning på to pct. i scenarie 2 forudser beregningerne, at afregningsprisen ville have været 29 cent i stedet for de cirka 27 cent, som beregningerne forudser i gennemsnit for 2016, altså 15 øre højere per kg mælk. Beregningerne forventer en samlet produktion i 2016 på 165,5 mia. kg. Hvis stigningstakten var holdt på to pct. om året, ville den samlede produktion ifølge scenarie 2 have været på 162,7 mia. kg i 2016, altså 2,8 mia. kg mindre.

Scenarie 3, som beskriver en produktionsstigning på gennemsnitlig tre pct., er ikke interessant i reduktionsøjemed og er blot medtaget til advarsel mod yderligere stigning end forventet.

Rentabel ophørsordning

Hvis der kan fjernes 2,8 mia. kg til en pris på 1,50 kr. pr. kg mælk i en ophørsordning, vil det koste i alt 4,2 mia. kr. eller 2,6 øre pr. kg for den tilbageværende produktion. Så selv hvis mælkeproducenterne af egen lomme skal betale for ophørsordningen, er der altså et overskud på cirka 12,5 øre pr. kg., når mælkeprisen forventeligt stiger med 15 øre per kg.

Samme beregning kan laves for et ophør, der vil reducere produktionen til niveauet for en årlig stigning på en procent. Resultatet er en forventet prisstigning på fem cent eller 37,5 øre, men heraf vil 7-8 øre gå til at ophøre 4,5 pct. af produktionen svarende til 7,5 mia. kg. Nettooverskuddet i scenarie 1 er altså på cirka 30 øre pr. kg produceret mælk.

Ovenstående beregninger er lavet på basis af alt andet lige-betragtninger, og sådan er virkeligheden naturligvis ikke. En svagere produktionsstigning i EU vil afstedkomme et langsommere fald i New Zealand, og derved ville effekten have været svagere. Til gengæld ville et signal fra EU om, at "der er grænser for, hvor lav afregningspris vi vil acceptere" have trukket priserne opad.

Mange argumenter

LDM mener, at en ophørsordning er den hurtigste og mest skånsomme kriseregulering. Det er billigt og markedet efterlades intakt og i en sundere stand. Men LDM møder mange modargumenter, her er et udpluk af dem:

– Vi ved ikke, hvor mange der vil gøre brug af ordningen, og det kan jo løbe helt løbsk, lyder en af kommentarerne.

Lav en kvote på for eksempel 500 eller 1.000 mio. kr., og når den er tom, er der ikke flere, der får tilskud.

– Det kan gå hårdere ud over nogle lande end andre.

Sæt en grænse for hvor stor en andel af et lands køer, der må forsvinde, for eksempel højest dobbelt så stort ophør som målet er for EU som helhed.

– Det er betænkeligt at bruge nye instrumenter, som vi ikke kender effekten af.

De gamle instrumenter har jo vist sig ikke at virke, så skal der vel nytænkning til, og der er jo tidligere blevet ydet ophørsstøtte til mælkeproduktion, der er ydet ophugsstøtte til fiskere, og der ydet tilskud til braklægning for at mindske udbuddet. Mere ukendt er instrumentet ikke. Det amerikanske CWT-program har brugt udslagningsstøtte i flere omgange med den ønskede effekt.

– En pludselig udslagtning vil ødelægge oksekødsmarkedet.

Mellem 30 og 50 procent af malkekøerne udskiftes hvert år ved, at udsætterkøer slagtes. En fremskyndet slagting af få procent vil ikke ødelægge markedet. Udskiftningen af køer over året varierer i forvejen.

– Vi skal være klar til at levere, når prisen stiger igen.

De seneste år har vist, at produktionen kan stige med 10 procent på under to år. Forbrugsstigningen i verden forventes at ligge omkring 2 procent årligt, så dansk og europæisk mælkeproduktion er klar.

– Når nogen får ophørsstøtte, udvider andre bare.

Sådan er markedskræfterne jo. Nogle udvider, andre holder, og når pengene alligevel tages fra landbruget med den anden hånd, er det blot en hjælp til selvhjælp, som EU skal stå for. Men det er klart, at støtteordninger til udvidelse og øget produktion bør ophøre.

Derudover må det forventes, at det er de teknologisk svageste produktioner, der vil forsvinde, og det vil således være med til at ruste EU's mælkeproduktion til fremtiden.

– Intervention og oplagingsstøtte er kendte metoder

Intervention hjælper kun til at trække pinen ud. De intervenserede produkter ligger og presser prisen, indtil de er solgt igen. Alle ved jo, at produkterne skal tilbage på markedet.

– Amerikanerne har næsten fordoblet deres produktion, mens Europa havde kvoter. Den produktionsstigning skal fremover også komme europæerne til gode.

Amerikanerne har stort set selv spist deres stigning og har således ikke ødelagt verdensmarkedet, når produktionen stiger med én procent i EU, skal eksporten ud af EU stige med omkring 10 procent, fordi europæerne ikke kan spise mere, nærmere mindre.

– Der er ingen garanti for, at en reduktion i Europa vil føre til stigning i afregningspris, har det senest forlydt fra SEGES Kvæg.

Hvis man ikke tror det, hvordan kan man så tro på "markedet" i øvrigt?

INFO

Ændrede handelsforhold

- Kina reducerede med 5-7 mia. kg
- Rusland stoppede import for 3-4 mia. kg minus kompensationsimport fra især Hviderusland
- New Zealand har reduceret produktion og eksport lidt i 2015/16
- USA er nogenlunde status quo
- EU producerer for tiden plus 1 mia. kg pr. måned i forhold til 2014, hele merproduktionen skal eksporteres eller oplagres